

“Wildplukken? Liever niet”

“De natuur is geen supermarkt. Als je een takje munt in je thee wilt hebben, dan moet je die plant maar in je eigen tuin kweken. We verzetten ons tegen uitgaven met recepten die wildplukken propageren.” Ina van Keulen, Leny Huitzing en Linus van der Plas van de KNNV-afdeling Wageningen protesteren tegen het wildplukken in natuurgebieden en openbaar groen.

Tekst Kees de Heer
Beeld Shutterstock

“De natuur is een complex van ecosystemen, niet een optelsom van losse soorten planten en dieren. We hebben een zorgplicht voor het geheel. Natuurbescherming is een doelstelling van de KNNV, dan kun je niet tegelijk de natuur exploiteren.” Diverse leden van de KNNV-afdeling Wageningen willen het wildplukken met klem ontraden: “Het oogsten in speciaal daarvoor aangelegde ‘smulbossen’ en ‘pluktuinen’ vinden we prima. Maar in natuurgebieden is het plukken van paddenstoelen, vruchten, zaden, blaadjes en bloemen gewoon wettelijk verboden. Dat verbod is er niet voor niets. Je moet de verstoring van het ecosysteem tegenhouden, je moet het niet aanmoedigen. Bovendien leidt wildpluk tot zoeken buiten de paden en zo tot verstoring, ook in het broedseizoen. In sommige recepten worden zelfs Rode Lijstsoorten genoemd zoals bosaardbei en gele kornoelje.”

De Wageningse KNNV-ers zien in de praktijk waar wildplukboeken en -cursussen toe leiden: “We hebben meegemaakt dat iemand met een zak vol paddenstoelen uit het bos kwam en ons vroeg of het wel de goede soort was: zij had een cursus ‘Eetbare paddenstoelen’ gevolgd. We zagen iemand met een snoeischaar takken van een duindoorn knippen, om de bessen te kunnen oogsten zonder zich te prikken. Als je leken uitdaagt om in de natuur te gaan oogsten, gaat het vaak mis.”

De KNNV'ers beseffen dat je door het eten van wilde planten en vruchten een nieuwe groep mensen de liefde voor de natuur kan bijbrengen. Maar dankzij de sociale media kunnen activiteiten die op kleine schaal onschuldig zijn, gemakkelijk uitgroeien tot een hype. In de boekjes kan dan wel staan dat men ‘een klein beetje’ moet nemen en wat ‘voor anderen moet overlaten’, maar stel dat heel veel mensen een klein beetje nemen? Dan is het resultaat van de toegenomen liefde voor de natuur dat de desbetreffende planten in hun voortbestaan worden bedreigd. Dat geldt dan ook voor alle dieren die van deze planten afhankelijk zijn, vlinders, bijen, muizen, eekhoorns en (trek)vogels. In strenge winters komen de

Wildplukken kan niet bij iedereen rekenen op bijval.

vogels naar onze tuinen en parken voor de laatste bessen en rozenbottels. Ook het wildplukken in het openbaar groen kan dan ten koste gaan van wilde dieren. Als de vogels beschermd zijn, moet je ook daar hun voedsel beschermen en juist KNNV'ers weten hoeveel bijzondere planten en dieren leven in brede wegbermen en parkranden.

De Wageningse KNNV'ers maken slechts een uitzondering voor exoten: “De jonge scheuten van de Japanse duizendknoop schijnen eetbaar te zijn. Laten we voor aller-

lei invasieve exoten recepten verzinnen, want die moeten toch bestreden worden. Maar zelfs dan moeten we oppassen voor verstoring en bijvoorbeeld niet oogsten in het broedseizoen.”

“Meer eetbaar spul in openbaar groen”

“We hebben in Lelystad veel bomen en struiken aangeplant die bruikbaar zijn: je kunt de vruchten eten, je mag er voor op de vaas wat takken van snijden, je kunt bloemen en bladeren gebruiken om er een lekkere zomerthee van te zetten. Eigenlijk zou men in iedere stad en in ieder dorp veel meer aandacht moeten besteden aan planten met een duidelijke functie. Zo wordt de betrokkenheid van de bewoners vergroot, ze zijn er zuiniger op. Vervang een ribes door een aalbes en een sierappel door een echte appel.” Peter Kouwenhoven promoot het wildplukken in het openbaar groen.

Peter Kouwenhoven ging drie jaar geleden met pensioen, na een loopbaan van ruim veertig jaar bij de afdeling groenvoorziening in de gemeente Lelystad. Samen met Barbara Peters schreef hij voor KNNV Uitgeverij de boekjes ‘Wildplukken: eetbare planten’ en ‘Wildplukken: de alternatieve fruittuin’: “Je kunt het wildplukken vergelijken met het voeren van vogels in je tuin. Vroeger mocht dat alleen in strenge winters, verder werd het ontraden. Tegenwoordig vinden de vogelbeschermers het bijvoeren het hele jaar

door verantwoord, ook omdat daarmee de natuurbeleving vlakbij huis wordt gestimuleerd. Zo wil ik met mijn boekjes over wildplukken mensen naar buiten lokken. Ik ben niet bang voor een hype. Want ze gaan niet van voor tot achter alle recepten uitproberen. Veel lezers proberen een stuk of vijf recepten en daar blijft het bij. Het is net als bij kookboeken. Iedereen heeft een rij kookboeken op de plank, maar toch neemt de verkoop van kant-en-klaar-maaltijden gestaag toe.”

Peter Kouwenhoven ontraadt de wildpluk in natuurgebieden: “Natuurlijk ga je niet in beschermde natuurgebieden oogsten. De natuur is kwetsbaar, daar moet je van afblijven. Maar in hoeveel groengebieden kun je spreken over ‘een complex van ecosystemen’? Bijna nergens. Openbaar groen wordt betaald door de burgers, dan moeten zij daar ook van kunnen profiteren. Hutten bouwen, in bomen klimmen, nesten ontdekken, op brandnetels vlindereitjes vinden. Ze moeten madeliefjes en paardenbloemen kunnen oogsten. Wildplukken gaat niet ten koste

van inheemse soorten. Er blijft volop over voor de vogels. Aan bramenstruiken blijft vaak de helft hangen, omdat de mensen er niet bij kunnen. De bessen van meidoorn en lijsterbes kun je eten, maar je maakt er geen twintig potten jam van. Het is mijn inziens een zwaktebod om je mening te baseren op een paar voorbeelden waar het misging. Laat de vele ‘goeden’ niet lijden onder een paar ‘kwaden’, vaak doen zij het niet eens expres.” Peter Kouwenhoven wil zich beslist niet beperken tot smulbossen en pluktuinen: “Als je tien kilometer gaat rijden voor een voedselbos, dan ben je milieuvriendelijk bezig. Je moet overal vlak bij huis kunnen oogsten en daarom moeten we zorgen voor meer eetbaar spul in het openbaar groen. Ik hoop dat bewoners na het lezen van onze boekjes bij hun gemeente vragen om de aanplant van meer eetbaar materiaal. En als je van exoten kunt oogsten, moet je dat natuurlijk doen. Maar volgens mij is het een illusie dat je daarmee invasieve exoten kunt bestrijden of inperken.”

WILDPLUKKEN MET RESPECT VOOR DE NATUUR

De KNNV juicht het toe dat mensen de natuur in trekken en ervan genieten. Wildplukken is van alle tijden. In een vol en kwetsbaar land als Nederland vraagt het plukken van eetbare planten en paddenstoelen om kennis en respect voor de natuur. Hieronder enkele adviezen:

- Pluk alleen in gebieden waar je mag komen en respecteer de geldende regels. In beschermde gebieden mag zelfs een natuuronderzoeker niet zonder vergunning iets plukken of vangen.
- Bescherm jezelf en bescherm de natuur. Er zijn diverse giftige soorten planten en paddenstoelen. Pluk alleen de soorten die je kent. Pluk niet als er bestrijdingsmiddelen zijn gebruikt, bijvoorbeeld langs wegen en akkers. Soms lijken wettelijk beschermde of lokaal bedreigde soorten erg op een algemene soort. Ga alleen plukken met kennis van zaken.
- Gedraag je als gast en verstoort de omgeving niet. Voorkom dat je takken afbreekt of planten vertrapt om bramen aan de overkant te plukken. Al snel vertrapt je de bodem of verstoort je dieren, zoals reeën, dassen, vogels en bodemdieren. Graaf nooit planten uit.
- Respecteer de natuur ter plekke. Wanneer je alle vruchten, zaden of planten op een plek plukt kan een soort verdwijnen. Pluk maar een piepklein deel van wat aanwezig is.
- Zorg dat iedereen kan blijven genieten van de natuur. Laat altijd vruchten hangen, eikels liggen en paddenstoelen staan voor dieren die ze eten en voor natuurliefhebbers.

Tenslotte: Oogst bij voorkeur dicht bij huis: kweek inheemse planten zoveel mogelijk in je eigen tuin of pluk in speciaal aangelegde plukbossen en smultuinen.

Ga nooit wildplukken voor commerciële doeleinden, beperk je tot het oogsten voor eigen gebruik.